

Sbírka zákonů

Československé socialistické republiky

Částka 82

Vydána dne 28. prosince 1960

Cena 60 haléřů

OBSAH:

186. Z á k o n o soustavě výchovy a vzdělávání (školský zákon)

186

Z Á K O N

ze dne 15. prosince 1960
o soustavě výchovy a vzdělávání
(školský zákon)

Vítězstvím socialismu vstoupil československý lid do nového období svých dějin. Všechno jeho usilování směřuje nyní k vytváření materiálních a duchovních předpokladů pro přechod ke komunismu.

Budování vyspělé socialistické společnosti a přechod ke komunismu vyžaduje všestranně rozvinutého a vzdělaného člověka. Jeho výchova je věcí celé společnosti a uskutečňuje se pod vedením Komunistické strany Československa.

Veliká úloha ve výchově nového člověka připadá škole. Posláním škol v Československé socialistické republice je vychovávat mládež a pracující v duchu vědeckého světového názoru v občany vzdělané, způsobilé osvojit si poznatky současné vědy a techniky, připravené ke společensky užitečné práci, v lidí tělesně zdatné, nalézající radostné uspokojení v kolektivu a v práci pro celek, prochnuté ideami socialistického vlastenectví a internacionálního — v uvědomělé občany Československé socialistické republiky, nadšené budovatele komunismu.

Proto

Národní shromáždění Československé socialistické republiky se usneslo na tomto zákoně:

§ 1

Úvodní ustanovení

[¹] Právo všech občanů na vzdělání je zajištěno jednotnou soustavou škol, výchovných a vzdělávacích zařízení.

[²] Stálý růst výrobních sil a rozmnožování bohatství společnosti vytváří příznivé podmínky pro výchovu a vzdělávání a umožňuje poskytovat bezplatně výchovu a vzdělání i školní učebnice a školní potřeby. Mládeži a pracujícím se ve stále větší míře usnadňuje studium poskytováním stipendií. Materiální podmínky pro výchovu a vzdělání mládeže a pracujících se budou soustavně zlepšovat.

[³] Výchova a vyučování jsou založeny na vědeckém světovém názoru, marxismu-leninismu, těsně spojeny se životem lidu a opírají se o nejnovější poznatky vědy a o pokrokové kulturní tradice. Při veškeré učební a výchovné práci školy se spojuje studium základů věd, polytechnické vyučování a pracovní výchova se společensky užitečnou, zvláště výrobní prací, do níž se mládež začleňuje přiměřeně svému věku.

[⁴] Rozhodujícím činitelem ve výchově a vzdělávání na školách a ve výchovných zařízeních jsou učitelé a vychovatelé. Jejich posláním je i veřejná kulturně politická činnost. Veliká společenská od-

povědnost a závažnost práce učitelů a vychovatelů vyžaduje, aby byli spjatí s dělnickou třídou a s ostatními pracujícími, aby vychovávali mládež v souladu s budovatelským úsilím lidu a aby se jim v této práci dostávalo všestranné podpory a ocenění od všech státních orgánů, závodů, společenských organizací a občanů.

(⁵) Komunistická výchova vyžaduje jednotné působení školy a rodiny. Je čestnou povinností rodičů vychovávat své děti ve shodě se školou v uvědomělé občany socialistické republiky a být jim vzorem při plnění všech občanských povinností.

(⁶) Rozvoj výrobních sil vyžadující zavádění nejnovější techniky, neustálé prohlubování socialistické demokracie i všestranný rozvoj osobnosti předpokládá soustavné zvyšování kvalifikace a vzdělanosti pracujících. Studium při zaměstnání je proto nedílnou součástí výchovného a vzdělávacího systému vyspělé socialistické společnosti.

(⁷) Stále významnější úloha ve výchově a vzdělávání mládeže a pracujících připadá společenským organizacím, zejména Československému svazu mládeže a jeho Plonýrské organizaci, Revolučnímu odborovému hnutí, Československému svazu tělesné výchovy, družstvům, a závodům. Zvláště důležitá je jejich aktivní účast při mimoškolní výchově, jejímž koordinujícím činitelem je škola a pomoc při zajišťování organického sěpění výchovy a vzdělávání s životem pracujícího lidu. Společenské organizace probouzejí a podporují zájem všech pracujících o další vzdělávání a o zvyšování kvalifikace.

§ 2

Školská soustava

Školy a výchovná zařízení tvoří jednotnou školskou soustavu, v níž jednotlivé stupně a druhy škol na sebe organicky navazují a jež umožňuje získat i nejvyšší vzdělání. V této soustavě

- dostává se dětem do šesti let předškolní výchovy v jeslích a v mateřských školách, mládeži od šesti let do patnácti let povinného základního vzdělání v základních devítiletých školách, popřípadě v jiných školách, mládeži od patnácti let středního a vyššího vzdělání v různých typech škol a mládeži s úplným středním vzděláním vysokoškolského vzdělání na školách vysokých,
- poskytuje se mládeži v době mimo vyučování výchova ve školních a mimoškolních výchovných zařízeních,
- prohlubují si pracující své vzdělání nebo získávají vzdělání nové studiem při zaměstnání na všech školách a v kursech i v různých vzdělávacích zařízeních ústředních úřadů a orgánů, závodů, jakož i družstev a jiných společenských organizací,
- umožňuje se mládeži navštěvující školy a pracujícím při zaměstnání zájmové studium umění

a jazyků v lidových školách umění a v lidových školách jazyků,

- poskytuje se osobám se změněnou pracovní schopností vzdělání a výcvik pro vhodná povolání podle zvláštních předpisů o sociálním zabezpečení.

Předškolní výchova

§ 3

(¹) V souladu s cíli vyspělé socialistické společnosti dostává se dětem od nejranějšího věku do šesti let výchovy i přiměřené přípravy k základnímu vzdělávání.

(²) Předškolní výchova se uskutečňuje v jeslích a v mateřských školách, které pomáhají rodině při všestranné péči o děti a umožňují ženám aktivní účast ve veřejném životě a na společenské práci, a tak přispívají k plnému rozvinutí a uplatnění všech jejich schopností a zájmů.

§ 4

Jesle a mateřská škola

(¹) Jesle pečují v těsné součinnosti s rodinou o všestranný rozvoj dětí od nejútlejšího věku do tří let.

(²) Mateřská škola pečuje v těsné součinnosti s rodinou o všestranný rozvoj dětí od tří let do doby, kdy začnou chodit do základní devítileté školy. Národní výbory vytvářejí potřebné předpoklady k tomu, aby do mateřských škol mohly chodit především všechny děti pětileté i děti mladší, které rodiče k docházce přihlásí. V zájmu příznivého vývoje dětí se smyslovými, duševními a tělesnými vademí může vláda prohlásit docházku do mateřské školy pro tyto děti ve věku od tří let za povinnou.

(³) Jesle a mateřské školy mohou být zřizovány jako zdravotní a výchovná zařízení ve společných budovách; podrobnosti stanoví ministerstvo školství a kultury v dohodě s ministerstvem zdravotnictví a ostatními zúčastněnými ústředními úřady a orgány.

Základní vzdělání

§ 5

(¹) Socialistická společnost zajišťuje veškeré mládeži ve věku od šesti do patnácti let základní všeobecné a polytechnické vzdělání, přípravu ke společensky prospěšné práci a k dalšímu vzdělávání a výchovu k vědeckému světovému názoru, výchovu morální a politickou, estetickou, tělesnou a brannou a vytváří potřebné podmínky a předpoklady pro všestranný rozvoj jejich tělesných a duševních sil a schopností a pro správnou volbu povolání.

(²) Základní vzdělání je povinné pro veškerou mládež. Povinná školní docházka trvá devět let a začíná počátkem školního roku, který následuje po

dní, kdy dítě dovrší šestý rok věku. Dítě, které dovrší šestý rok věku v době od počátku školního roku do konce roku kalendářního, může být výjimečně přijato do školy, požádají-li o to jeho rodiče nebo jiní zákonní zástupci, zjistí-li se, že je tělesně i duševně vyspělé, a souhlasí-li s přijetím místní národní výbor.

[³] Žákům, kteří splní povinnost školní docházky, avšak nedosáhnou vzdělání, které poskytuje základní devítiletá škola, může být povolena další docházka do této školy, nejdéle však do konce školního roku, v němž žák dosáhne věku šestnácti let. Nezíská-li žák ani takto úplné základní vzdělání, vedou jej závod a společenské organizace k tomu, aby si je doplnil při zaměstnání.

§ 6

Základní devítiletá škola

[¹] Základní vzdělání a výchovnou péči poskytuje základní devítiletá škola a příslušné ročníky škol pro mládež vyžadující zvláštní péče a škol hudebních a tanečních.

[²] V místech, kde nejsou podmínky pro zřízení všech devíti ročníků základní devítileté školy, může se zřídit základní devítiletá škola jen s nižšími ročníky. Žáci, kteří ukončí poslední ročník takové školy, pokračují ve školní docházce na základní devítileté škole se všemi ročníky, do jejíhož obvodu patří základní devítiletá škola s nižšími ročníky; obvody stanoví okresní národní výbor. Vztahy a spolupráci základních devítiletých škol s nižšími ročníky a základních devítiletých škol se všemi ročníky upraví ministerstvo školství a kultury.

[³] Součástí základní devítileté školy je školní družina pro žáky 1. až 5. ročníku a školní klub pro žáky 6. až 9. ročníku. Ve školní družině a ve školním klubu pečují vychovatelé a učitelé o výchovu žáků v době mimo vyučování a o prázdninách. Za činnost těchto výchovných zařízení odpovídá ředitel školy. Do školní družiny a školního klubu se přijímají žáci na žádost rodičů nebo jiných zákonných zástupců.

Střední a vyšší vzdělání

§ 7

[¹] Socialistická společnost zajišťuje mládeži po patnáctém roce věku střední a vyšší vzdělání, přípravu k práci a k dalšímu vzdělávání, výchovu k vědeckému světovému názoru, výchovu morální a politickou, estetickou, tělesnou a brannou a vytváří potřebné podmínky a předpoklady pro všestranný rozvoj jejich tělesných a duševních sil a schopností.

[²] Středním vzděláním se rozumí všeobecné, polytechnické a odborné vzdělání různého zaměření a rozsahu, rovnocenné svou společenskou hodnotou, které se získává v různých druzích škol po

ukončení základního vzdělání a při němž je veškerá mládež zapojena různými způsoby do práce výrobní. Zaměření a rozsah středního vzdělání jsou určeny potřebami národního hospodářství a kultury.

[³] Střední vzdělání poskytují odborná učiliště, učňovské školy, střední školy pro pracující, odborné školy, střední odborné školy, střední všeobecně vzdělávací školy, podnikové technické školy, konzervatoře a příslušné ročníky škol hudebních a tanečních a škol pro mládež vyžadující zvláštní péče. Do těchto škol se přijímají žáci podle schopností a zájmů a v souladu s potřebami národního hospodářství a kultury. Obecným předpokladem studia na odborné škole, střední odborné škole, na střední škole pro pracující, na střední všeobecně vzdělávací škole a na konzervatoři je ukončené základní vzdělání.

[⁴] Vyšším vzděláním se rozumí vyšší odborné vzdělání, které poskytují příslušné ročníky konzervatoří a podnikové instituty.

[⁵] Za podmínek stanovených prováděcími předpisy může být vzdělání poskytované v jiných vzdělávacích zařízeních, než která uvádějí odstavce 3 a 4, uznáno za rovnocenné se vzděláním středním nebo vyšším.

[⁶] Pracujícím se zajišťuje možnost prohlubovat si své vzdělání nebo získat vzdělání nové při zaměstnání na školách a v kursech i v různých vzdělávacích zařízeních ústředních úřadů a orgánů, v kursech závodní školy práce, jakož i ve vzdělávacích zařízeních závodů, dále družstev a jiných společenských organizací. Vzdělávacími zařízeními závodů jsou podnikové technické školy, podnikové instituty, popřípadě i střední školy pro pracující. Vzdělávacími zařízeními společenských organizací jsou zejména ústřední školy, večerní školy, večerní university a lidové akademie; vzdělávacími zařízeními družstev jsou zejména podnikové technické školy, popřípadě střední školy pro pracující.

§ 8

Odborné učiliště a učňovská škola

[¹] Odborné učiliště poskytuje učňům odborný výcvik, střední všeobecné a odborné vzdělání a mimoškolní a mimopracovní výchovu. Učňovská škola poskytuje učňům střední všeobecné a odborné vzdělání, popřípadě mimoškolní výchovu.

[²] Na odborná učiliště a učňovské školy se vztahují ustanovení tohoto zákona, v nichž jsou tato zařízení výslovně uvedena; veškeré ostatní otázky jsou upraveny zvláštními předpisy.

§ 9

Střední škola pro pracující

[¹] Střední škola pro pracující doplňuje a rozšiřuje odbornou kvalifikaci a všeobecné a polytechnické vzdělání pracujících, kteří mají vzdělání na

úrovni základní devítileté školy a buď s úspěchem vykonali závěrečnou učňovskou zkoušku, nebo byli po dobu stanovenou prováděcími předpisy v pracovním poměru, nebo po tuto dobu pracovali jako členové jednotného zemědělského družstva nebo ve výrobních družstvech; poskytuje jim úplné střední vzdělání. Absolvování střední školy pro pracující opravňuje ke studiu na vysoké škole.

[²] Délku studia na střední škole pro pracující stanoví ministerstvo školství a kultury v dohodě se zúčastněnými ústředními úřady a orgány.

§ 10

Odborná škola

[¹] Odborná škola poskytuje mládeži střední odborné vzdělání a potřebné vzdělání všeobecné a připravuje ji pro nižší technické, ekonomické, administrativní a jiné funkce v odvětvích národního hospodářství a kultury a pro práci ve výrobě, jež vyžaduje širokých odborných znalostí.

[²] Studium na odborné škole trvá dva až tři roky.

§ 11

Střední odborná škola

[¹] Střední odborná škola poskytuje mládeži úplné střední odborné vzdělání a potřebné vzdělání všeobecné a připravuje ji k učitelství na mateřské škole, pro střední technické, ekonomické, zdravotnické, administrativní a jiné funkce v odvětvích národního hospodářství a kultury i pro studium na vysoké škole; absolventům středních škol pro pracující a středních všeobecně vzdělávacích škol poskytuje ve zkráceném studiu úplné střední odborné vzdělání.

[²] Studium na střední odborné škole trvá čtyři roky; délku studia absolventů středních škol pro pracující a středních všeobecně vzdělávacích škol na školách podle odstavce 1 stanoví ministerstvo školství a kultury.

§ 12

Střední všeobecně vzdělávací škola

[¹] Střední všeobecně vzdělávací škola poskytuje mládeži úplné střední všeobecné a polytechnické vzdělání a základy odborného vzdělání pro práci v některém odvětví národního hospodářství a kultury. Jedním z hlavních úkolů této školy je příprava mládeže pro studium na vysoké škole.

[²] Studium na střední všeobecně vzdělávací škole trvá tři roky.

§ 13

Podnikové technické školy

[¹] Podnikové technické školy poskytují pracujícím, kteří jsou vyučeni v určitém oboru, střední odborné, popřípadě úplné střední odborné vzdělání,

potřebné vzdělání všeobecné a speciální znalosti v příslušném oboru.

[²] Studium na podnikových technických školách trvá dva až čtyři roky.

§ 14

Podnikové instituty

[¹] Podnikové instituty poskytují pracujícím, kteří dosáhli středního odborného nebo úplného středního odborného vzdělání a mají víceletou odbornou praxi, vyšší odborné vzdělání speciálně zaměřené pro určitý obor a potřebné vzdělání všeobecné.

[²] Studium na podnikovém institutu trvá nejméně dva roky.

§ 15

Konzervatoř

Konzervatoř poskytuje mládeži ve čtyřletém studiu úplné střední odborné vzdělání v oborech hudby a tance a potřebné vzdělání všeobecné a připravuje ji i pro studium na vysoké škole umělecké; v dalším jednoletém nebo dvouletém studiu poskytuje vyšší odborné vzdělání v uvedených oborech. Absolventi středních škol pro pracující, středních všeobecně vzdělávacích škol a středních odborných škol mohou být výjimečně přijati přímo ke studiu jednoletému nebo dvouletému.

§ 16

Hudební a taneční škola

[¹] Hudební a taneční škola poskytuje mimořádně talentované a schopné mládeži vzdělání a výchovu, které se získávají v základní devítileté škole a ve střední všeobecně vzdělávací škole, a odborné vzdělání v oboru hudby a tance; zejména ji připravuje pro studium na vysokých školách uměleckých.

[²] Délku studia na hudební a taneční škole stanoví ministerstvo školství a kultury.

§ 17

Dlouhodobé a ostatní kursy závodní školy práce

[¹] Dlouhodobé kursy závodní školy práce poskytují pracujícím, zejména věkově starším, speciální odborné vzdělání pro výkon nižších technických a ekonomických funkcí.

[²] Ostatní kursy závodní školy práce prohlubují a rozšiřují odbornou kvalifikaci a specializaci pracujících.

§ 18

Vzdělávací zařízení společenských organizací

Vzdělávací zařízení společenských organizací prohlubují a rozšiřují vzdělání pracujících, zejména svých členů.

Vysokoškolské vzdělání**§ 19**

[¹] Posláním vysokých škol jako škol nejvyššího stupně jednotné školské soustavy je vychovávat a připravovat pro průmysl, zemědělství, vědu, kulturu a ostatní úseky společenské činnosti potřebný počet politicky a odborně vysoce kvalifikovaných odborníků, těsně spjatých se životem a prací lidu a schopných tvořivě vědecky a umělecky pracovat a pomáhat šířit vědu, umění a novou techniku mezi lidem.

[²] Veškeré otázky vysokých škol jsou upraveny zvláštními předpisy.

Vzdělání mládeže vyžadující zvláštní péče**§ 20****Školy pro mládež vyžadující zvláštní péče.**

[¹] V souladu s humanismem socialistické společnosti dostává se mládeži duševně, smyslově nebo tělesně vadné, mládeži obtížně vychovatelné a mládeži umístěné v léčebných ústavech a ozdravovacích povinného základního, popřípadě i středního vzdělání a přípravy pro povolání zvláštními prostředky a metodami, které jsou přiměřené schopnostem této mládeže, a to ve školách pro mládež vyžadující zvláštní péče. Tím se vytvářejí předpoklady k tomu, aby i této mládeži bylo v co nejširší míře zajištěno uplatnění ve společenské práci a rovnocenná účast na rozvoji společnosti.

[²] Povinná školní docházka, popřípadě délka studia stanovená pro získání středního vzdělání může být ministerstvem školství a kultury na školách pro mládež vyžadující zvláštní péče přiměřeně prodloužena.

[³] Úkoly škol pro mládež vyžadující zvláštní péče plní též ústavy sociální péče pro tělesně vadnou mládež, v nichž národní výbory zřizují potřebné školní ročníky.

Školy s celodenní péčí a školy internátní**§ 21**

[¹] K posílení vlivu státu a společnosti na výchovu mládeže i k pomoci pracujícím rodičům slouží školy s celodenní péčí a školy internátní. Jsou to výchovná a vzdělávací zařízení vyššího typu, která zajišťují všechny potřebné podmínky všestranné výchovy a vzdělání mládeže pro komunistickou společnost. Tyto školy poskytují všem žákům kromě vzdělání i celodenní výchovnou a materiální péči.

[²] Jako školy s celodenní péčí nebo jako školy internátní se mohou zřizovat základní devítileté školy, školy pro mládež vyžadující zvláštní péče a hudební a taneční školy, popřípadě odborná učiliště,

učňovské školy, odborné školy, střední odborné školy, střední všeobecně vzdělávací školy a konzer-
vatoře.

[³] Zásady pro zřizování škol s celodenní péčí a škol internátních a zásady pro poskytování celodenní výchovné a materiální péče podle odstavců 1 a 2 stanoví vláda.

Zájmové studium umění a jazyků**§ 22****Lidové školy umění**

[¹] Rozvoj kultury v socialistické společnosti vyžaduje i bohaté rozvinutí osobitých vloh, schopností a nadání každého jednotlivce. Tomu účelu slouží i lidové školy umění, které přispívají k rozkvětu lidové umělecké tvořivosti a pomáhají zvyšovat výchovný vliv umění.

[²] Lidové školy umění poskytují nadané mládeži navštěvující školy a odborná učiliště a pracujícím základy odborného vzdělání v oborech umění; zvláště nadané žáky připravují k dalšímu odbornému uměleckému vzdělávání.

[³] Délku studia na lidových školách umění stanoví ministerstvo školství a kultury.

§ 23**Lidové školy jazyků**

[¹] Politické, hospodářské a kulturní potřeby socialistické společnosti vyžadují, aby mládež a pracující získávali stále širší a hlubší znalosti cizích jazyků. Tomu účelu slouží i lidové školy jazyků.

[²] Lidové školy jazyků poskytují mládeži navštěvující školy a odborná učiliště a pracujícím jazykové vzdělání od základních znalostí až po ovládnutí jazyka.

[³] Délku studia na lidových školách jazyků stanoví ministerstvo školství a kultury.

Mimoškolní výchova**§ 24**

[¹] Se vzrůstajícím vlivem státu a společnosti na výchovu a přípravu mládeže pro život v komunistické společnosti vzrůstá i význam mimoškolní výchovné péče o děti a mládež. Úkolem mimoškolní výchovy, která tvoří organickou jednotu s výchovou školní, je zabezpečovat dětem a mládeži po vyučování aktivní odpočinek a rekreaci, rozvíjet jejich osobité zájmy a schopnosti, vést k dobrovolné a jejich věku přiměřené účasti na politickém, hospodářském a kulturním životě společnosti, pomáhat jim při přípravě na vyučování a všim tím prohlubovat specifickými prostředky výchovu a vzdělání mládeže.

[²] Mimoškolní výchovu organizuje škola ve spolupráci s Československým svazem mládeže a

jeho Pionýrskou organizací a za účasti dalších společenských organizací, zejména Revolučního odborového hnutí a Československého svazu tělesné výchovy. Úkoly mimoškolní výchovy vedle škol s celodenní péčí a škol internátních plní mimoškolní výchovná zařízení. Při mimoškolní výchově se všestranně využívá zařízení kulturních, osvětových a tělovýchovných.

Spolupráce školy a veřejnosti

§ 25

[¹] Školy a výchovná zařízení těsně spolupracují při veškeré výchově a vzdělávání mládeže a pracujících se společenskými organizacemi, zejména s Revolučním odborovým hnutím, Československým svazem mládeže, Československým svazem tělesné výchovy, družstvy a se závody a využívají jejich stále výraznější účasti na výchově a vzdělávání mládeže a pracujících.

[²] Závody a družstva jsou povinny vytvářet příznivé podmínky pro výchovu a vzdělávání žáků na svých pracovištích a spoluzodpovídají za odbornou část této výchovy a vzdělání.

§ 26

Sdružení rodičů a přátel školy

[¹] K zajištění jednotného výchovného působení školy a rodiny spolupracuje škola těsně s rodiči. Národní výbory dbají na to, aby se při škole, při odborném učilišti, při předškolním a popřípadě při mimoškolním výchovném zařízení zřídilo sdružení rodičů a přátel školy. Úkolem sdružení rodičů a přátel školy je pomáhat těmto institucím ve výchovném a vzdělávacím poslání, přispívat k jejich spojení se životem a prací lidu a podílet se aktivně na jejich zvelebování a všestranném rozvoji. Sdružení rodičů a přátel školy je právní osobou.

[²] Předpisy o zřízení, organizaci a činnosti sdružení rodičů a přátel školy vydá ministerstvo školství a kultury v dohodě se zúčastněnými ústředními úřady a orgány; v nich též stanoví, jak se sdružení rodičů a přátel školy podílí na řízení a správě školy, odborného učiliště a předškolního a mimoškolního výchovného zařízení.

§ 27

Poradní sbor školy

[¹] Odborné školy, střední odborné školy, odborná učiliště a učňovské školy jsou v neustálém styku s praxí, aby se mohly přízpůsobovat požadavkům národního hospodářství. Tento styk je navazován a udržován i prostřednictvím poradních sborů, které se zřizují při každém odborném učilišti a při každé z uvedených škol. Poradní sbory pomáhají zvyšovat odbornou úroveň vzdělávání a zajišťovat správné začlenění, přípravu k povolání a výchovu žáků ve výrobě.

[²] Předpisy o zřizování, organizaci a činnosti poradního sboru školy vydá ministerstvo školství a kultury v dohodě se zúčastněnými ústředními úřady a orgány.

Pomoc vědy a umění při výchově a vzdělávání

§ 28

Výchova a vzdělání se opírají o nejnovější poznatky vědy a o trvalé hodnoty umění. Proto je úkolem vědeckých, technických i uměleckých institucí a jejich pracovníků účinně spolupracovat se školami a ostatními výchovnými a vzdělávacími zařízeními a pomáhat učitelům a vychovatelům v jejich společensky důležité činnosti.

Vyučovací jazyk

§ 29

[¹] Vyučovacím jazykem je jazyk český nebo slovenský.

[²] Na školách zřízených pro děti a mládež maďarské, ukrajinské a polské národnosti je vyučovacím jazykem jejich jazyk mateřský.

[³] Vyučuje-li se na škole v jiném jazyce než v českém nebo slovenském, vyučuje se vždy též jazyku českému nebo slovenskému.

[⁴] Ministerstvo školství a kultury může povolit, aby se na některých školách vyučovalo některým předmětům též v jiném jazyce než v českém nebo slovenském.

Zřizování škol a výchovných a vzdělávacích zařízení

§ 30

[¹] Školy, předškolní a mimoškolní výchovná zařízení zřizují národní výbory. Předškolní výchovná zařízení a střední školy pro pracující, popřípadě i odborné školy a střední odborné školy mohou se souhlasem příslušného národního výboru zřizovat a náklady na ně částečně hradit též jiné socialistické organizace podle zásad stanovených vládou.

[²] Vzdělávací zařízení ústředních úřadů a orgánů zřizují tyto úřady a orgány nebo orgány jimi zmocněné.

[³] Vzdělávací zařízení závodů a družstev zřizují závody a družstva se souhlasem příslušného ústředního úřadu nebo orgánu; náklady na ně hradí závody a družstva z vlastních prostředků. Pokud jde o střední školy pro pracující, platí ustanovení odstavce 1.

[⁴] Vzdělávací zařízení společenských organizací jiných než družstev zřizují a náklady na ně hradí tyto organizace.

[⁵] Vzdělávací zařízení závodů a družstev i jiných společenských organizací, která poskytují

střední nebo vyšší vzdělání nebo vzdělání, jež může být uznáno za rovnocenné s tímto vzděláním, se zřizují v dohodě s ministerstvem školství a kultury.

Rízení výchovy a vzdělávání

§ 31

[¹] Národní výbory řídí a kontrolují veškerou výchovu a vzdělávání ve svém obvodu a plně za ně odpovídají. Na základě státního plánu rozvoje národního hospodářství a kultury a státního rozpočtu zabezpečují neustálý rozvoj školství. Zajišťují těsné spojení školy se životem lidu a ve spolupráci se společenskými organizacemi pečují o zvyšování všestranného vzdělání pracujících. K účinnému plnění těchto úkolů spravují školská, výchovná a vzdělávací zařízení státních orgánů. Národní výbory pečují o stálý odborný a politický růst všech učitelů a vychovatelů.

[²] Ústřední ideové a pedagogické řízení a kontrola výchovy a vzdělávání na školách a v mimoškolních výchovných zařízeních přísluší ministerstvu školství a kultury. Vláda může stanovit, že tato pravomoc přísluší na některých školách a v mimoškolních výchovných zařízeních jiným ministerstvům nebo ústředním úřadům; ta jí vykonávají podle zásad stanovených ministerstvem školství a kultury. Ministerstvo školství a kultury vykonává na těchto školách a mimoškolních výchovných zařízeních ústřední kontrolu nad uplatňováním jím stanovených zásad a ústřední odborný dozor nad vyučováním všeobecně vzdělávacím předmětům.

[³] Ústřední řízení a kontrola výchovy v jeslích přísluší ministerstvu zdravotnictví, které přitom v otázkách pedagogických těsně spolupracuje s ministerstvem školství a kultury.

[⁴] Ústřední ideové a pedagogické řízení a kontrola výchovy a vzdělávání ve vzdělávacích zařízeních ústředních úřadů a orgánů, závodů, jakož i družstev a jiných společenských organizací náleží příslušným ústředním úřadům a orgánům. Jestliže tato vzdělávací zařízení poskytují střední nebo vyšší vzdělání nebo vzdělání, které může být s ním uznáno za rovnocenné, vykonávají uvedené úřady a orgány svoji pravomoc podle zásad stanovených ministerstvem školství a kultury. Ministerstvo školství a kultury vykonává na těchto vzdělávacích zařízeních ústřední kontrolu nad uplatňováním jím stanovených zásad a ústřední odborný dozor nad vyučováním všeobecně vzdělávacím předmětům.

[⁵] Příslušné ústřední úřady a orgány vytvářejí ve spolupráci s ministerstvem školství a kultury podmínky a předpoklady pro pracovní výchovu a odborné vzdělávání žáků, které se provádějí na pracovištích v oboru jejich působnosti. Uvedené orgány jsou též povinny vytvářet potřebné předpoklady pro úspěšné rozvíjení a kladné výsledky studia a školní pracujících.

[⁶] K účinnému zajištění koordinace veškeré výchovy a vzdělávání a provádění pravomoci mi-

nisterstva školství a kultury podle odstavců 2 a 4 zřizují se při tomto ministerstvu poradní a iniciativní orgány; podrobnosti o nich stanoví ministerstvo školství a kultury.

§ 32

[¹] Učební plány, učební osnovy a zkušební řády škol a jiných vzdělávacích zařízení v působnosti ministerstva školství a kultury vydává a učebnice pro ně schvaluje ministerstvo školství a kultury v dohodě se zúčastněnými ústředními úřady a orgány. Tuto pravomoc vykonává ministerstvo školství a kultury i pokud jde o všeobecně vzdělávací předměty na školách a vzdělávacích zařízeních v působnosti jiných ministerstev. Pokud jde o odborné předměty, přísluší tato pravomoc uvedeným ministerstvům; ta jí vykonávají v dohodě s ministerstvem školství a kultury.

[²] Učební plány, učební osnovy a zkušební řády vzdělávacích zařízení závodů, jakož i družstev a jiných společenských organizací vydávají a učebnice pro ně schvalují příslušné ústřední úřady a orgány. Jde-li o vzdělávací zařízení, která budou poskytovat střední nebo vyšší vzdělání nebo vzdělání, které může být s ním uznáno za rovnocenné, vykonávají uvedené úřady a orgány tuto pravomoc v dohodě s ministerstvem školství a kultury.

Ustanovení společná

§ 33

[¹] Výchova a vzdělávání ve školách, které poskytují základní, střední a vyšší vzdělání, a výchova a vzdělávání v předškolních a mimoškolních výchovných zařízeních a ve vzdělávacích zařízeních závodů a družstev je bezplatné. Od žáků lidových škol umění a lidových škol jazyků a od žáků ostatních vzdělávacích zařízení a kursů mohou být vybírány příspěvky.

[²] Žáci škol, které poskytují základní, střední a vyšší vzdělání, dostávají bezplatně školní učebnice a školní potřeby v rozsahu stanoveném vládou.

[³] Vláda stanoví, jaké pracovní úlevy budou poskytovány studujícím při zaměstnání a jak budou tyto studující hospodářsky zabezpečeni.

[⁴] Soukromé vyučování za úplatu je dovoleno jen v oboru cizích jazyků a v oboru umění a povolují je za podmínek stanovených ministerstvem školství a kultury národní výbory.

§ 34

[¹] Rodiče nebo jiní zákonní zástupci jsou povinni přihlásit své školou povinné dítě k zápisu do školy a dbát, aby docházelo do školy pravidelně a včas; stejnou povinnost mají, přihlásí-li dítě do výchovného zařízení.

[²] Děti, jejichž zdravotní stav návštěvu školy znemožňuje, mohou být od povinné školní docházky osvobozeny.

Ustanovení přechodná a závěrečná

§ 35

Školská soustava podle tohoto zákona se zavádí postupně. Způsob, jakým budou dosavadní školy přeměněny na školy podle tohoto zákona, upraví ministerstvo školství a kultury.

§ 36

[¹] Na vojenské školy a školy ministerstva vnitra, které poskytují střední, vyšší a vysokoškolské vzdělání, se přiměřeně vztahují ustanovení §§ 1, 2, 7, 9, 11 odst. 1, § 12, § 15 první věty, §§ 19, 21, 24 až 28, 29 odst. 1, § 31 odst. 5, § 33 odst. 1 a 2 tohoto zákona; ostatní ustanovení tohoto zákona se na uvedené školy a na vojenská výchovná zařízení i na výchovná zařízení ministerstva vnitra nevztahují.

[²] Podrobnosti o školách podle odstavce 1 stanoví ministerstvo národní obrany a ministerstvo vnitra, ve věcech všeobecně pedagogických ve spolupráci s ministerstvem školství a kultury.

§ 37

[¹] Zrušují se

1. nařízení č. 309/1850 ř. z., o soukromém vyučování,

2. zákon č. 73/1922 Sb., jímž se upravuje vyučování v naukách obchodních, v moderních jazycích, v krasopise, v těsnopise a ve psaní na stroji,
 3. zákon č. 252/1923 Sb., o organizaci odborných škol pro ženská povolání,
 4. vládní nařízení č. 129/1949 Sb., o zřizování, organizaci a činnosti sdružení rodičů a přátel školy,
 5. zákon č. 196/1949 Sb., o soukromém vyučování v oboru umění,
 6. vládní nařízení č. 108/1952 Sb., o změně působnosti v oboru škol zemědělských a lesnických,
 7. zákon č. 31/1953 Sb., o školské soustavě a vzdělávání učitelů (školský zákon),
 8. vládní nařízení č. 80/1953 Sb., o změně působnosti ve věcech zdravotnických škol,
- a předpisy na jejich základě vydané.

[²] Do doby, než nabudou účinnosti prováděcí předpisy podle tohoto zákona, postupuje se podle předpisů dosavadních, pokud tomuto zákonu neodporují.

§ 38

Tento zákon nabývá účinnosti ode dne vyhlášení.

Novotný v. r.

Fierlinger v. r.

Široký v. r.